

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
ÚVOD	7
Hlava I.: O nedostacích poznání	11
1. Biologický intelekt není ideálním nástrojem poznání. Ochranné prostředky: soustředěnost kol S a rozpolcenost poznávací sféry na S a O jsou zároveň noetickými nedostatky.	
2. Smysly a intelekt.	
3. Kritika intelektu nemá se přeháněti. Nesnadnost jeho úlohy jakožto kritika sama sebe.	
4. Ze zásadních nedostatků prýští ostatní. Čtyři hlavní se vysvětlují.	
5. Některé nedostatky dají se zjistiti, jiné ne. Noetická opatrnost.	
6. Intelekt jest lepší, než by mohl býti. Možnost vědy a kritiky poznání.	
Hlava II.: O přečeoňování duševna	19
1. Nutnost užívati vědeckého názvosloví. Účelnost pozorování s několika stanovisek a vyrovnání názvů theologických, přírodovědeckých, psychologických a noetických.	
2. Idealism důsledkem přečeoňování duševna. Sféra O noeticky cennější. Kde O s S v konfliktu, S jest iluse. Neurčitost hranic mezi duševnem a fysičnem.	
3. Duševno jen průvodcem fysiologických pochodů.	
4. Pokus o objektivní hodnocení duševna.	
5. Jednotlivá S jsou neslučitelná. Indický aspekt.	
6. Vznik představy duše na Západě.	
7. Vznik víry v substanci a kategorii substanciality. Duševno jest epifainomenon.	
Hlava III.: Člověk mezi ostatními živočichy	33
1. Neporozumění vztahů mezi tělem a duší. Člověk a zvířata.	
2. Neoprávněnost nároků člověka na ústřední posici ve světě a na nesmrtelnost.	
3. Vzácnost života ve vesmíru.	
Hlava IV.: Ilusornost některých částí S komplexu	40
1. Přehled a rozdělení S komplexu se stanoviska ilusornosti.	
2. Kulovitá soustředěnost kol S a pocit singularity jako důsledek biologické rozpolcenosti poznání jsou zvlášť ilusorní.	
3. Ilusornost svobodné vůle.	
4. Staroindický postoj k naší otázce.	
5. Dvojnásobná ilusornost S v pojetí metafysickém.	
Hlava V.: O obrazech lidského poznání	51
1. Samozejnost animismu ve starých dobách.	
2. Pochybnosti o správnosti smyslového poznání.	

	3. Nahodilost našich smyslů.	
	4. Šedivost noetického obrazu.	
	5. Fenomenálnost smyslového poznání.	
	6. Význam realistického světového názoru.	
	7. Obraz světa podáváný kritikou poznání.	
	8. Metafysický obraz světa.	
	9. Metafysické jsoucnou jako pojem pomocný, nikoli „jako slunce“.	
	10. Jeho fiktivnost.	
Hlava VI.:	Pravda a skutečnost	61
	1. Relativnost a různé druhy pravdy.	
	2. Různé druhy skutečnosti. Metafysické jsoucnou fikcí.	
	3. Není však pojmem zdánlivým.	
Hlava VII.:	Příčiny a následky zosobňování	64
	1. Psychologické důvody zosobňování. Vznik a vývoj pojmu podstaty. Dvojitý druh antropomorfismů.	
	2. Abstrakční cestou k „pouhým duchům“.	
	3. Vznik a vývoj numinosních představ všeobecných.	
	4. Tento vývoj v Přední Asii.	
	5. Tento vývoj ve Staré Indii.	
	6. V Číně.	
	7. Ve starém křesťanství.	
Hlava VIII.:	Starý a nový svět	75
	1. O světě starém.	
	2. Od sluneční soustavy k vesmíru Einsteinovu.	
	3. Entropie.	
	4. Kritika tohoto názoru.	
	5. Kritika nekonečna a věčnosti.	
Hlava IX.:	Vývoj představ numinosních	83
	1. První období superlativování.	
	2. Kritika ethických vlastností božských.	
	3. O důkazech jsoucnosti Boží.	
	4. Druhé období superlativování.	
Hlava X.:	Metafysický optimismus	91
	1. Jeho vznik a povšechná kritika.	
	2. Jeho slabší forma v nauce o Prozřetelnosti.	
	3. Snaha o vrcholnost, nikoliv o universálnost nejvyšší bytosti.	
	4. Metafysický optimismus pojmem zdánlivým.	
Hlava XI.:	O příčinnosti a svobodné vůli	98
	1. Ilusornost svobodné vůle.	
	2. O kauzalitě všeobecně.	
	3. Negativnost pojmu kauzality. Kontrast mezi kauzálním a magickým světovým názorem.	
	4. Nepřátelství proti zákonu příčinnosti.	
	5. Kauzalita nezasahuje do metafysična. Absurdnost „první“ příčiny.	
	6. Kauzalita v sensualistickém obraze. Kauzalita organická.	
	7. Důvody ve prospěch determinismu.	
	a) Nepravděpodobnost, že by se nepatrně organično neřídilo kauzalitou celého vesmíru.	

- b) Poměr mezi zvířetem a člověkem s ohledem na svobodnou vůli.
 - c) Příklad nesvobody lidské vůle. Člověk může, co vnitřně musí.
 - d) Jednání „nepodařené“.
 - e) Srovnání s rozsvícenými svíčkami.
 - f) Srovnání s lidským zdravím.
 - g) Vznikání prvních motivů.
 - h) O hříchu.
 - ch) Mechanism motivů. Účelnost našeho jednání jest myšlenková zkratka.
 - i) Podvědomé vrstvy lidské psyche.
 - j) Sebevýchova a „svědomí“.
8. Svobodná vůle nezasáhá do sféry metafysické. Ethické důsledky.

Hlava XII.: O absolutnu 120

1. Myšlenkový vznik a odůvodnění pojmu absolutna.
2. Kladný a záporný vývoj tohoto pojmu.
3. Jednota jsoucna se stanoviska kritiky poznání.
4. Metoda úvah o absolutnu.
5. Absolutno v řezu podélném.
 - A) Psychologický aspekt. Odmítání podstaty a bytí.
 - B) Logický a noetický aspekt. Proti přečeňování matematiky. Logika částí psychologie.
 - C) Antinomie.
 - a) Nedomyšlitelnost totality.
 - b) Zdánlivá jednota.
 - c) Vkládání syntesy a polarit do jeho obsahu a nenalézání ničeho v něm.
 - d) Bezvztahovost jeho vede k fiktivnosti.
 - e) „Na druhém břehu“ a přece imanentní. Poměr jeho metafysického a totalitního rázu.
 - f) Totalita jen jsoucno, nebo i jevy?
 - g) Poměr absolutna k transcendentnu.
 - D) Závěr logického a noetického rázu. obrazu.
6. Absolutno v řezu příčném.
 - a) Obraz psychický.
 - b) Obraz sensualistický.
 - c) Obraz noetický. O prostoru a času. O bezčasovosti.
7. Metafysický obraz.
 - a) Charakteristika obrazu.
 - b) Vrcholné výhledy.

Hlava XIII.: O theoretičnosti „o sobě“ a jeho nadstavě 141

1. Metafysické jsoucno není pojem zdánlivý.
2. O jeho potenciálním aspektu.
3. Různé názory o jeho poměru k jevům.
4. Jeho theoretičnost. Pobledlost jeho významu.

Hlava XIV.: O noetickém pesimismu a dysteleologii světa 149

1. Dnešní stav poznání: pesimism ve velkém, úspěchy v malém.
2. Theoretické poznání není vždy biopositivní.
3. Neúčelnost ve vesmíru.

4. Lidé nejsou účelem světa.
5. Deposedování člověka přírodní vědou.
6. Teleologie pojmem zdánlivým.
7. Chyby v tomto pojetí.
8. Astronomie a kritika poznání nejsou veselé vědy. Noetický a vitální pesimism.
9. Irracionalita a dysteleologie.

Hlava XV.: Historické intermezzo 162

1. Předhistorie.
 - a) Člověk žije na zemi teprve krátce.
 - b) Zprvu bez numinosních představ.
 - c) Vlivem strachu a S komplexu zosobňování přírody a magický názor světový.
2. Mimoevropské kultury.
 - a) Čína.
 - b) Indie.
 - c) Střední a Jižní Amerika.
 - d) Přední Asie a Egypt všeobecně.
3. Záhrobní a numinosní představy v Přední Asii a Řecku.
 - a) Vliv egyptský.
 - b) Přední Asie.
 - c) Řecko. Vlastnosti jeho pantheonu. Jeho stereometrie. Srovnání s námi.
4. Řecká kultura bez mučedníků pro myšlenky.
 - a) Dvě větve myslitelské.
 - b) Proč první podlehla.
 - c) Platon.
 - d) Křesťanství a islam.
5. První větev.
 - a) Demokritos a jeho následovníci.
 - b) Jejich názory.
 - c) Lucretius.
6. Druhá větev. Sv. Augustin.
 - a) O prvotním hříchu.
 - b) Příslušná místa v Písmě.
 - c) Všeobecné úvahy o záhrobních trestech.
 - d) Predestinace.
7. Poměr sv. Augustina k Lucretiovi, Origenovi a Pelagiovi.

Hlava XVI.: Možnost ethiky 185

1. Důsledky teorie nejsou kritériem její pravdivosti.
2. Ethika jen v sensualistickém světě. Nepatří do metafysiky. Znamená boj proti bolesti.
3. Důvody ethiky.
 - a) Soucítí vyplývající z lidské ubohosti,
 - b) z nemožnosti posmrtného života,
 - c) z ilusornosti svobodné vůle.
 - d) Učitelnost ctnosti.
 - e) Precisování mravního zákona.
4. Proč člověk nejedná vždy mravně?
 - a) Theologický aspekt.
 - b) Biologický aspekt.

- c) Konflikt mezi většími a menšími jednotkami.
 - d) Konflikty rázu pozitivního a negativního.
 - e) Instinkty a intelekt.
 - f) Lze cestou noetickou dojít k stanovisku ethickému?
 - g) Odpověď na tuto otázku.
 - h) Nedosažitelnost ethického ideálu.
5. Egoistické instinkty jsou silnější než altruistické sklony intelektu.
6. Úkoly a pravděpodobný vývoj ethiky v budoucnosti.
- a) Poměr mezi lidmi stále složitější.
 - b) Tři stupně mravnosti.
 - c) Odmítání askese.
 - d) Ve sféře lásky vše dobrovolné.
 - e) Ethika někdy na scestí.
 - f) Předpisy musí být proveditelné.
 - g) Cena ethických činů není nadpřirozená.
7. O relativnosti ethiky. Náš poměr k zvířatům.

Hlava XVII.: Resignace	205
1. Agnosticism vede k resignaci a skromnosti.	
2. Čínská a indická skromnost porovnávána s evropskou. Mikroskopický optimismus a nirvana.	
3. O smrti.	
a) Zármutek z ní vznikající.	
b) Touha po zapomenutí na smrt.	
c) Pohled na smrt se stanoviska objektivního, na život s perspektivy hrobu.	
d) Subjektivní aspekt smrti.	
e) Snahy konsolativní. Zakončení.	
Poznámky	215
Doslov vydavatelův	235